

Z OČÍ DO OČÍ

Čtyři čeští europoslanci, reprezentující čtyři názorové proudy, debatovali u kulatého stolu Ekonoma o tom, zda přijmout ústavní smlouvu pro EU (najdete v tomto čísle) a případně jak (přečtete si příště). Uvádíme i názory pátého účastníka, který se připojil písemně.

EKONOM: Proč by evropská ústava měla či neměla být přijata?

JANA HYBÁŠKOVÁ: Debata o evropské ústavě není v České republice dostatečná. Proto jsem se rozhodla, spolu se skupinou významnějších českých osobností, založit Hnutí za evropskou ústavu. Jasně říkáme, že Evropskou ústavu považujeme za věc pozitivní. Já osobně jsem rozhodnuta ji podporovat. Proč? Nejdůležitější je skutečnost, že Evropa se nalézá někde na půli cesty – a právní subjektivita, kterou jí ústava dává, je něco, co nesmírně potřebuje.

Nepřehlednost evropských smluv dává poměrně silný vliv velkým státům, umožňuje velké lobbování a velký pohyb lobbistických skupin.

Z mého pohledu přináší ústava jasnější a jednodušší pravidla hry, která jsou výhodnější pro malé a střední hráče.

Druhým důvodem pro podporu je fakt, že ústava přináší národním parlamentům právo vyjednávat se předem (ex ante) k připravovaným právním normám. V Evropském parlamentu nyní spolurozhodujeme o právních úpravách, které jsou v kolizi s právem národních států. Pak se to obchází všemi možnými vyhláškami a nařízeními, což zvyšuje byrokracii.

Třetím důvodem je zavedení petičního práva pro milion občanů. Na české poměry to je velké číslo, ale na evropské úrovni je mnoho organizací, které jsou schopny tento počet podpisů získat.

Co se mi nelíbí na evropské ústavě, je to, že ústava je v řadě ohledů příliš ochranná ve vztahu k zaměstnancům. Je velmi na straně sociální solidarity, ale taková je dnešní Evropa.

JAN BŘEZINA: Mé postoje k evropské ústavě jsou velmi podobné. Zdůrazňuji, že dává dohromady podstatnou část primárního práva EU. Zavádí něco, čemu se říká eliminování demokratického deficitu – jednak větší slovo národních parlamentů a větší pravomoci Evropského parlamentu. Vyjasňuje pravidla hry mezi institucemi a umožňuje hladké fungování pětadvaceti až sedmadvaceti zemí.

To, co se nám lidovcům zdá jako negativní, považuje levicová část spektra za pozitivní.

Nemyslím si, že za současného rozdělení politických sil mohlo v Evropě vzniknout něco lepšího.

RICHARD FALBR: Mně na rozdíl od obou kolegů ten sociální rozměr nevádí, a proto vítám hlavně část druhou (Chartu práv). Konvent dal dohromady dílo, které na první pohled nese stopy velkého množství kompromisů. To je něco, co bych jí vytkl. Raději bych, aby se Evropa vydala rázněji vpřed k evropské federaci. Protože pokud bude proces integrace pokračovat, tak se EU postupně ve federaci promění.

Vítám i to, že ústava odstraňuje nesmyslné právo veta. Protože jinak bychom byli jako ve středověkém polském parlamentu, kde mohl kterýkoli šlechtic vstát a říci »Něpozvalam«. Představa, že by třeba poslanci nebo vláda ODS blokovali integrační proces EU, je pro mne nepředstavitelná a nepřijatelná.

To, čemu dává evropská ústava základ, není v žádném případě superstát. EU nemá atributy státu: nevybírá daně, nemá vojenskou a policejní sílu vynucovat to, na čem se Brusel usnese. Důležité je, že ústava dává každému státu právo vystoupit. Já ji jednoznačně schvaluji.

JAN ZAHRADIL: Zkusil bych ústavu posoudit z pohledu čtyř otázek. První zní, zda je ústava technický dokument. Myslím, že je spíše politickým dokumentem, přestože v něm je spousta technických pasáží. Neřekl bych, že je tam přímo socialistická ideologie, ale spíše snaha kombinovat tržní principy s velkou mírou regulace.

Otázka číslo dvě je, zda ústava nějakým způsobem mění naše postavení v EU. Jsem přesvědčen, že v mnoha ohledech. Mění se hlasovací váha republiky v Radě ministrů, v dalších desítkách oblastí se ruší princip jednomyslnosti a zavádí se většinové hlasování. Kombinace těchto dvou věcí znamená změnu k horšímu.

Třetí otázka zní, nakolik vede ústava EU žádoucím směrem. Nejsem federalistou, nemyslím si, že federální uspořádání je žádoucí a uskutečnitelné. Současná EU bude konglomerátem, který bude moci fungovat jen na základě něčeho, čemu se říká vícerychlostní Evropa. Nemá smysl docílit stavu, aby se všechny země integrovaly ve všech oblastech stejnou rychlostí. Mělo by se vytvořit více integračních jader než francouzsko-německé či země Beneluxu. Evropská ústava k tomu nesměřuje a podporuje federalistickou cestu. Nicméně uznávám, že nezakládá žádný superstát.

Čtvrtá otázka zní, jestli může EU fungovat i bez ústavy. Nemám pocit, že by její dosavadní absence vedla k nějakým zádrhelům či k nemožnosti přijímat evropskou legislativu. V EU se bez ústavy neděje nic tak katastrofálního, aby byla ústava nezbytná.

Proto s tímto dokumentem nesouhlasím.

EKONOM: Tři hlasy pro ústavu, jeden proti. Nakolik jsou pro oba tábory přijatelné či nepřijatelné argumenty druhé strany? ▶

JAN BŘEZINA (KDU-ČSL/ELS-ED)

Narozen 14. dubna 1954 v Konici. V roce 1978 vystudoval Vysokou školu báňskou v Ostravě a od roku 1979 pracoval jako geolog ve státním podniku Silnice v Ostravě. V roce 1995 se stal zástupcem starosty v Uničově a v roce 1997 přednostou Okresního úřadu v Olomouci. V roce 2001 byl zvolen hejtnem Olomouckého kraje. Působil jako pozorovatel zastoupení ČR ve Výboru regionů EU. Členem KDU-ČSL je od roku 1990. Ženatý, dvě děti.

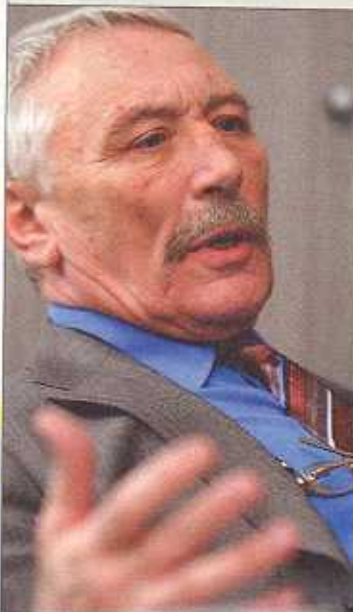
Zařazení v orgánech EP

Politická frakce: Evropská lidová strana (Křesťanští demokraté) a Evropská demokratická (ELS-ED)

Parlamentní výbor: výbor pro průmysl, výzkum a energetiku; výbor pro regionální rozvoj - náhradník

Parlamentní delegace: Albánie, Bosna a Hercegovina, Srbsko a Černá Hora (včetně Kosova)

Kontakt: www.janbrezina.cz

RICHARD FALBR (ČSSD/SES)

Narozen 29. září 1940 v Chesteru. Po válce se s rodiči vrátil z Velké Británie do Československa a krátce nato odjel s rodinou do Venezuely. Po návratu v roce 1953 studoval na hospodářské střední škole a poté pracoval v zahraničním obchodě. Od roku 1963 působil při Ministerstvu vnitra jako učitel jazyků. Zároveň vystudoval Právnickou fakultu. Téměř dvacet let pracoval jako expert na pracovní právo, přednášel, prováděl kontrolu dodržování zákoníku práce v podnicích místního hospodářství a zastupoval zaměstnance v jejich sporech před soudy. V roce 1990 byl zvolen předsedou nově vzniklého Svazu služeb a o měsíc později místopředsedou Československé konfederace odborových svazů. V roce 1994 se stal předsedou Českomoravské konfederace odborových svazů. Od roku 1996 do roku 2004 působil v Senátu. Je ženatý.

Zařazení v orgánech EP

Politická frakce: Skupina sociálních demokratů v EP (SES)

Parlamentní výbor: výbor pro zaměstnanost a sociální věci; výbor pro regionální rozvoj - náhradník

Parlamentní delegace: Střední Amerika; Mercosur - náhradník
Kontakt: www.falbr.cz

JANA HYBÁŠKOVÁ (ED/ELS-ED)

Narozena 26. června 1965 v Praze. V roce 1988 vystudovala Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy, obor arabistika, orientalistika. V letech 1988-1989 získala stipendijní pobyt na Káhírské univerzitě a zároveň i interní aspiranturu na katedře věd o zemích Asie a Afriky KU, obor neevropská sociální lingvistika. Od roku 1990 pracovala na Federálním ministerstvu zahraničních věcí ČR ve funkci ředitelky odboru Blízkého východu. V roce 1997 byla jmenována velvyslankyní ČR ve Slovinsku. V roce 2002 byla poradkyní státního tajemníka pro evropské záležitosti a v letech 2002-2003 byla velvyslankyní ČR v Kuvajtu a Kataru. Je vdaná, má dvě dcery.

Zařazení v orgánech EP

Politická frakce: Evropská lidová strana (Křesťanští demokraté) a Evropská demokratická (ELS-ED)

Parlamentní výbor: výbor pro rozvoj; rozpočtový výbor - náhradnice

Parlamentní delegace: Konference předsedů delegací; Izrael - předsedkyně; Palestinská legislativní rada - náhradnice

Kontakt: www.hybaskova.cz

J. BŘEZINA: Levicový prvek v ústavě určitě je. Ale na druhou stranu je tam rovněž pojem sociálně tržní hospodářství, který rozhodně nelze označit za levicové sociální prvek. To je výrazný prvek křesťanské demokracie a ekonomický model, který slaví v Evropě úspěch.

Nesouhlasím s tím, že ústava je levicová jako celek. Odráží poměr politických sil, jaké v Evropě jsou. Jsou tam i prvky, za kterými musíme stát i my, poslanci středopravé části spektra.

J. ZAHRADIL: Má cenu vůbec mluvit o ústavě? Pokud ne, proč je to slovo v názvu smlouvy vůbec obsaženo? Ústava je označení pro smlouvy jiného typu, než který máme k dispozici.

R. FALBR: Existují golfové kluby a další společenství, která mají statuty, které se také jmenují «ústava». Vyvozovat, že když v té smlouvě stojí slovo ústava, nemusí jít skutečně o ústavu, je scestné. Je to jistý soubor pravidel. Pokud jde o ideologickou náplň, vůbec mi nevadí, protože Evropa je jinde než Asie a než Spojené státy. A doufám, že i zůstane, že se nepromění ve vládu neviditelné ruky trhu.

EKONOM: Co říkají zastánci ústavy na tvrzení, že návrh zhoršuje pozici ČR v EU?

J. BŘEZINA: Je pravda, že tam, kde se má rozhodovat většinou, se naše váha snižuje. Ale je třeba se na to podívat jinak. Nyní máme 3,7 procenta hlasů, podle ústavy 2,2 procenta. Obojí si žádá, že v každém případě musíme hledat spojení. A neviděl bych to tak tragicky. Pro mne nemá toto snížení naší váhy takový význam, abych ústavu nepodpořil.

R. FALBR: Hnidopišské počítání, zda máme tolik a tolik hlasů, nemá smysl. Všichni víme, že dohoda z Nice byla splácána v noci, že je nespravedlivá a je jen dobře, že se navrhuje změna. A hesla typu nic než Nice jsou nesmyslná.

J. HYBÁŠKOVÁ: Má-li se 25 evropských ministrů domluvit pětadvacetí hlasy, nejsou schopni dohodnout se na ničem a Evropa stojí.

Ústava hovoří o nutnosti 55 procent zemí na 65 procent obyvatel, ale zároveň o nutnosti patnácti zemí pro přijetí právní normy. Ta skutečná váha je pro mne 15 zemí. Všechna zásadní rozhodnutí, která se nás týkají, jsou v Evropské radě výsledkem konsenzu. Pouze technická rozhodnutí se řídí většinou patnácti z pětadvacetí.

EKONOM: A stane se něco, když ústava z nějakého důvodu neprojde?

R. FALBR: Pokud se ústava v Česku neschválí, svět se nezboří, ale ocitneme se mimo rozhodování. Svět by se zbořil – a ústava by se musela předělat –, kdyby «ne» řekla třeba Francie.

JAN STUHLÍK, IGOR ZÁRUBA, ZBYNĚK FIALA
(Pokračování v příštím čísle)

JAN ZAHRADIL (ODS/ELS-ED)

Narozen 30. března 1963 v Praze. V roce 1987 vystudoval Vysokou školu chemicko-technologickou v Praze, obor technologie vody a životního prostředí. Poté pracoval jako výzkumný pracovník. V roce 1992 byl zvolen poslancem Federálního shromáždění a působil jako poradce předsedy vlády ČR pro zahraničněpolitické otázky, později jako vedoucí oddělení evropské integrace. Od roku 1998 byl poslancem Parlamentu ČR. Od roku 1998 je stínovým ministrem zahraničních věcí ODS. Zastupoval ČR v Konventu o budoucnosti Evropy a od roku 2003 byl vedoucím parlamentní delegace pozorovatelů v Evropském parlamentu. Je předsedou České národní delegace do ELS-ED. Je ženatý, má dvě děti.

Zařazení v orgánech EP

Politická frakce: Evropská lidová strana (Křesťanští demokraté) a Evropští demokraté (ELS-ED)
Parlamentní výbor: výbor pro rozvoj; výbor pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci – náhradník; dočasný výbor pro politické výzvy a rozpočtové prostředky rozšířené Unie v letech 2007-2013
Parlamentní delegace: země Mašreku; EU-Turecko – náhradník
Kontakt: www.zahradil.cz

MILOSLAV RANSDORF (KSČM/ESL/SZL)

Narozen 15. února 1953 v Rakovníku. V roce 1977 vystudoval Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze, kde až do roku 1984 přednášel antickou a středověkou filozofii. V letech 1984-1992 působil v Prognostickém ústavu ČSAV. V roce 1990 byl zvolen poslancem Federálního shromáždění, v letech 1996-2004 byl místopředsedou zahraničního výboru a členem výboru pro evropskou integraci. V roce 2003 byl zvolen pozorovatelem v Evropském parlamentu. Je ženatý, má dceru.

Zařazení v orgánech EP

Politická frakce: Evropská spojená levice a Severská zelená levice (ESL/SZL) – místopředseda
Parlamentní výbor: výbor pro průmysl, výzkum a energetiku – místopředseda; výbor pro rozvoj – náhradník
Parlamentní delegace: EU-Kazachstán, EU-Kyrgyzstán, EU-Uzbekistán, Tádžikistán, Turkmenistán a Mongolsko; Jižní Asie (SAARC) – náhradník
Kontakt: mransdorf@europarl.eu.int

Ústava EU očima Miloslava Ransdorfa

V čem je podle vás evropská ústava dobrá?

V tom, že «pročišťuje» a zjednodušuje smluvní základnu.

V čem nikoli?

V technické třetí části a v katalogu práv.

Proč?

Katalog práv je níže než naše Listina základních práv a svobod, která je součástí našeho ústavního pořádku a je také horší než Mezinárodní pakt o občanských a lidských právech. Část III (věnovaná politikám a fungování EU) je pestrá směsice různorodých a často protikladných prostředků výkonu moci a lze na základě toho

dělat doslova jakoukoli politiku, liberální i přísně dirigistickou. Ústavního textu je v «ústavě» asi třetina. Část je prostě jakási účelově pojaté instrumentarium moci. Příklad: v zemích Evropské měnové unie může centrální evropská banka pokutovat bez konzultace s národními vládami jednotlivé podniky. Umíte si představit, že by Fed v USA měl takovou pravomoc?

Pokud byste měl občanům vysvětlit, o čem celá ústava je, jaký nejkratší a nejstručnější výklad byste použil?

Instrumentarium moci. A velmi chytře napsané.

IZA